

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

**ВІННИЦЬКИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
ІНСТИТУТ**

**НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
ВІННИЦЬКОГО ІНСТИТУТУ УНІВЕРСИТЕТУ
«УКРАЇНА»**

«ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ»

**МАТЕРІАЛИ V МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

16-17 травня 2018 року

Вінниця – 2018

УДК 001.371.2(08)

ББК 72Я431

П-34

Відповідальний за випуск: О.В. Омельченко.

Редакційна група Вінницького інституту Університету «Україна»: Г.В. Давиденко (головний редактор), С.Ю. Ілініч (заступник головного редактора), О.В. Омельченко (укладач, відповідальний за випуск), В.В. Швед, Н.І. Костенко, С.М. Ваколюк, І.О. Котик.

Рекомендовано до друку вченою радою Вінницького соціально-економічного інституту Університету «Україна» (протокол №7 від 21 червня 2018 р.).

Дизайн та верстка: О.А. Закладній.

Інклюзивна освіта: досвід і перспективи. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 16-17 травня 2018 р. / За заг. ред. Г.В. Давиденко. – Вінниця: ТОВ «Ніланд-ЛТД», 2018. – 187 с.

У збірнику вміщено матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Інклюзивна освіта: досвід і перспективи», 16-17 травня 2018 р., а також наукові публікації членів наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Вінницького інституту Університету «Україна».

Розглянуто світовий досвід упровадження інклюзивного навчання: здобутки та основні проблеми; проаналізовано концепцію безперервної освіти та соціалізацію осіб з інвалідністю в умовах інклюзії; досліджено педагогічні технології інклюзивного навчання: традиції та новаторство; висвітлено процес соціальної та психологічної адаптації осіб з інвалідністю до навчання в умовах інклюзії; охарактеризовано доступність та універсальний дизайн в інклюзивному освітньому просторі; приділено увагу правовим та економічним аспектам формування системи інклюзивної освіти в Україні.

© Вінницький інститут
Університету «Україна», 2018

різних поглядів, фізичних можливостей, знань, умінь, навичок, що виведе його на новий виток еволюції.

Список використаних джерел

1. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik dla pedagogiv i bat'kiv / Ukladachi N. V. Zaerкова, A. O. Trejtyak. – K., 2016. – 68 s.

*ШУЛЬГА І.М., кандидат психологічних наук,
методист інклюзивно-ресурсного центру,
асистент кафедри педагогіки
та менеджменту освіти,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Відповідно до Закону України «Про освіту» (ред. від 05.09.17), «держава створює умови для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, а також забезпечує виявлення та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню потреб таких осіб у сфері освіти» [1]. Це підтверджує актуальність проблеми впровадження інклюзивної освіти в Україні. Н. Софій зауважує: «Інклюзивна освіта – це, насамперед, право кожної дитини на отримання якісних освітніх та інших послуг за місцем проживання і, відповідно, обов'язок держави забезпечити їх. Окрім того, інклюзивна освіта має низку переваг для всіх учасників освітнього процесу – дітей, батьків, педагогів і суспільства в цілому. Інклюзивна освіта – це постійний процес визначення і подолання перешкод для максимально значущої участі всіх в освітньому процесі» [5].

Проте інклюзивна освіта в Україні наразі є соціально-педагогічною інновацією, яка активно запроваджується. Передусім, висвітленню цієї проблеми присвячені праці А. Колупаєвої, В. Боднара, Е. Данілавічуте, Ю. Найди, Н. Софій,

З. Шевців, А. Шевцова та ін. учених. Труднощі її реалізації спричинені стереотипізацією поглядів суспільства щодо інклюзії; низькою професійною підготовкою педагогічного персоналу до роботи в умовах інклюзивного навчання; відсутністю у штаті загальноосвітніх навчальних закладів спеціальних фахівців для роботи з дітьми різних нозологій; недостатнім рівнем науково-методичного забезпечення інклюзивної освіти; не достатнім вивченням та задоволенням потреб осіб з інвалідністю щодо надання їм доступних та якісних освітніх послуг; архітектурна непристосованість закладів освіти тощо.

Одним із шляхів впровадження інклюзивної освіти є створення інклюзивно-освітнього середовища. Це зумовило *мету* нашої наукової розвідки – з'ясувати сутність інклюзивно-освітнього середовища у загальноосвітньому навчальному закладі.

На думку Ю. Найди, Н. Софій, інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема дитини з особливостями психофізичного розвитку, в умовах загальноосвітнього закладу [3]. Вчена О. Сунцова зазначає, що впровадження інклюзивної освіти дає можливість кожній дитині, незалежно від низки ознак бути включеною до процесу навчання та виховання в умовах загальноосвітнього навчального закладу, це дозволяє стати їй рівноправним членом суспільства, зменшує ймовірність сегрегації та ізоляції [4].

Інклюзивно-освітнє виховне середовище – це сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей. Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників [1].

Метою формування інклюзивно-освітнього середовища є забезпечення належних умов та рівних можливостей для

навчання, виховання та соціалізації усіх дітей. Серед умов формування інклюзивно-освітнього середовища виокремлюємо такі: впровадження особистісно орієнтованого, гендерного та антидискримінаційного підходів у навчально-виховний процес школи; використання адаптацій та модифікацій дидактичного матеріалу відповідно до освітніх потреб дітей; налагодження співробітництва у тріаді «вчителі – діти – батьки» на принципах взаємоповаги, толерантності та партнерства.

Таким чином, аналіз наукової літератури дав змогу сформулювати власне розуміння інклюзивно-освітнього середовища, яке є безпечним та дружнім до дитини, що ґрунтується на принципах недискримінації, рівності, гідності, поваги до особистості; передбачає надання доступних та якісних освітніх послуг усім дітям, незалежно від їх статі, віку, інвалідності, національності, етнічності тощо. Крім того, визначальними у його формуванні є засади «педагогіки партнерства», а саме: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах, стосунках; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство; принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) [2].

Список використаних джерел

1. Про освіту : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print> 1511013443341400.
2. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
3. Софій Н. З. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти / Інклюзивна школа: особливості організації та управління : навчально-методичний посібник / [А. А. Колупаєва, Ю. М. Найда, Н. З. Софій та ін.]; за заг. ред. Л. І. Даниленко. – К., 2007. – 128 с.
4. Сунцова А. С. Теории и технологии инклюзивного образования : учебное пособие / А. С. Сунцова. – Ижевск : Изд-во «Удмуртский университет», 2013. – 110 с.
5. Якісне інклюзивне освітнє середовище є пріоритетом

Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pedpresa.ua/188880-yakisne-inklyuzyvne-osvitnye-seredovyshhe-ye-priorityetom-novoyi-ukrayinskoyi-shkoly.html>.

*NIZELSKA MARIJA,
Research and language adviser – SAVCHENKO A.P.,
University of State Fiscal Service of Ukraine (Irpin)*

EXPERIENCE AND CHALLENGE OF INCLUSIVE EDUCATION

«Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory» [3]

Looking back to England in the 1980s, it is evident that the initial hope of achieving participation by disabled children in non-segregated education announced by the 1981 Education Act, turned to disenchantment for many. It became clear that the new notions of ‘special educational needs’ and ‘integration’ ushered in by the Act and the Warnock Report (1978), rather than abolishing ‘categories of handicap’, introduced a new super category ‘SEN’, and ‘integration’ only concerned a limited number of children – those who could ‘fit in’ to existing structures.

Inclusive education became – and remains – a flagship idea which has inspired many local education authorities, schools, teachers and communities to engage in projects to transform cultures and practices in schools in celebration of diversity. These achievements should not be underestimated. At the same time, the term ‘inclusive education’ has been colonized, hollowed out and transformed into an ‘empty signifier’ (Laclau, 1996), with powerful interest groups, including successive governments, committed to the continued role of special schools, struggling to invest and shape it with their own values and agendas [2].

In scientific discourse the term «inclusion» is used alongside with the terms «integration», «habilitation», «adaptation» and the complementary antonyms «segregation» and «exclusion».

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО.....3

**ПРО ІСТОРІЮ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІННИЦЬКОГО
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТИТУТУ
УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»**.....5

**РОЗДІЛ 1. СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ
ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ: ЗДОБУТКИ ТА
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ**

<i>Ашиток Н.І.</i> Формування гуманістичних засад інклюзивної освіти під впливом ідей постмодернізму	11
<i>Супрун Л.В., Супрун В.М.</i> Інклюзивна журналістика в Україні: становлення й перспективи розвитку	14
<i>Шульга І.М.</i> Перспективи впровадження інклюзивної освіти в Україні	16
<i>Nizelska Mariia.</i> Experience and challenge of inclusive education	19
<i>Valkova Maria Ilieva.</i> Health education in the context of value formation	22

**РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПЦІЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ТА
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ
ІНКЛЮЗІЇ**

<i>Горбачова О.Ю.</i> Образ тіла як предиктор комунікації в умовах інклюзії	27
<i>Мазуркевич О.П., Костюк К.О.</i> Формування доступності в інклюзивному освітньому середовищі	30
<i>Мазуркевич О.П., Лисиця Н.С.</i> Концепція освіти в умовах інклюзії	32
<i>Мартинець Л.А.</i> Управління освітнім середовищем професійного розвитку вчителів з позицій синергетичного підходу	34